



MÁTRAI ERIK: PORTICUS

MÁS MEGVILÁGÍTÁSBAN A FÉNY MESTERE DÍJ 2017

SZÖVEG TEXT: SOMOGYI KRISZTINA

A Fény Mestere díjat 2018 tavaszán harmadik alkalommal adták át. A beérkezett pályaművekhez kapcsolódóan a zsűrizés során számos alapvető fontosságú szempont került előtérbe, ami rávilágít arra, hogy a különböző szakmák és tudások felől milyen sokféle eltérő szempont, érvelés és tudás ütközik egymással.

A fény minden területen alapvető fontosságú, az építészet kapcsán is megkerülhetetlen. Az építész képzésen kívül eső nézőpontok érdekesen árnyalják a témát, a hazai oktatásban egyelőre hiányzó világítástervezés témakörét. „Az építészet akkor születik meg, amikor a nap fénye beleütközik egy falba” – fogalmaz Louis Kahn, utalva arra az evidenciára, hogy a fény jelenléte alapvető feltétele mind a tér, mind a forma érzékelésének. Olyannyira természetes, hogy nem is feltétlenül tudatosul a használatban. Ambiens, azaz körülölelő a jellege. Közegként létezik, így inkább csak a hiányára, a prob-

lematikus helyzetekre, avagy egészen különleges pillanataira figyelünk csak fel. Talán ez a fő oka annak, hogy építészet és fény összefüggéséről nincsen olyan mélységű módszeresen tematizált gondolkodás, mint ahogyan az más témák kapcsán tapasztalható. (Összehasonlításként: több kötetnyi tudás gyűlt már össze építészet és anyag, építészet és tér, vagy építészet és forma összefüggéseiről.) Az átfogó elméleti munkák hiányának ellenére, a fényviszonyok kérdése természetesen számos alkalommal előkerül az építészetelméletben és kritikában, így a templomok tervezése kapcsán mindig fő szemponttá válik. A fény, mint mesterséges állapot, maga a megvilágítottság a belsőépítészeti munkák és a kiállítások kapcsán is rendre előkerül, ilyenkor gyakran a színházi világ és szcenírozott események eszköztárához közelítő megoldások kerülnek ma szóba. Egyre szűkítve fizikai értelemben a témát, maga a fényt sugárzó test – egyszerű esetben lámpa, más esetben egyedi megoldás, akár építészeti szerkezetbe rejtett fényforrás, luminóz felület, avagy a manapság valóban sokféle nyíló technológiai innováció – is tárgya az építészetről szóló diskurzusnak. Losonczy Áron Litraconjával indulóan a fény és az anyag párosításával, fény és anyag újszerű szimbiózisa is beke-
rült a gondolkodásba.

A téma tehát sokféle irányból megközelítésre került már, mindezek ellenére mégis azt mondhatjuk, hogy Magyarországon a fény témakörében nem eléggé árnyalt, nem eléggé integrált és nem eléggé innovatív a gondolkodás. Ennek egyik részprob-



KULCSÁR ZOLTÁN ÉS TÓTH PETRA: NKA OKTATÁSI ÉPÜLET FOGADÓTÉR KIALAKÍTÁSA



CSISZÁR MÁTYÁS, KALÁSI ZOLTÁN, TÓTH BÁLINT: CIRCLE PIER

lémája, hogy az építészeti gyakorlatban ma még nem intézményesült szakma a világítástervező, miközben számos országban már a tervezők kreatív csapatát erősítő alkotó, nem pedig az elektromos szakági terv legyártója. Ez a partnerség ma még csak ritkán valósul meg. Egyrészt az építész nem így gondol a világítástervezőre, másfelől építész is hallottam már arra panaszkodni, hogy az elektromos tervezőben nem talált olyan szellemi partnerre, aki felül tudott volna emelkedni a gyártók termékeinek ajánlásán.

Építészeti oldalról talán kezdeménynek tekinthetjük, hogy a BME-n Sebastyén Ferenc vezetésével Lassú Péter ebben a témában indította DLA kutatómunkáját. Az építész művészképzésben pedig a modellek készítése során alakuló tervezés alkalmas a fényviszonyokról való tapasztalatszerzésre is. Azt is itt kell hangsúlyozzuk, hogy a klasszikus műveltségű építészek számára a fényről való gondolkodás a tervezés szerves része. Nem lehet, nem is szabad leválasztani az épületről való gondolkodásról, ezért az építészek véleménye megszlik arról, hogy a témát érdemes-e specializációként értelmezni. Abban azonban mindenki egyetért, hogy az épületek természetes és mesterséges fényállapotairól elmélyült gondolkodás, ehhez pedig különféle tudás és tapasztalás szükséges.

A fényvel, mint szakmával foglalkozók oldaláról érzékelhető egy erőteljes szándék, hogy az építészekkel mélyebb, szorosabb és kreatívabb együttműködést folytassanak. Ennek az egyik fontos kezdeményezése, hogy

2015-ben, a Fény Évében a világítástechnológiával foglalkozók fejében konkrétá vált a szándék egy díj alapítására. Azóta három alkalommal sikerrel került megrendezésre a verseny. A kezdeményezést a Lysis Projekt Kft. indította útjára. A Fény Mestere címmel járó fődíj mellé számos szakmai szervezet kapcsolódott különdíjakkal, így az ERCO a Junior Master of Light díjat támogatja, a Magyar Belsőépítész Egyesület (MABE) a Borz Kováts Sándor különdíjjal a tárgytervezők munkáját kívánja elismerni, a Bedécs Sándor különdíjjal pedig a belsőépítészetben használt olyan kiemelkedő világítástechnikai megoldásokat kívánja díjazni, melyek az adott belsőépítészeti térnek szerves részeként jelennek meg. Az MMK Elektrotechnikai Tagozata a Fénytechnikai tervezés különdíj támogatásával a világítástechnika és a magas szintű mérnöki tevékenységet ismeri el, a Provim Kft. Mesterdíjjal pedig azt a pályázatot díjazza, amely az innováció mellett időtálló értéket teremt. Az esemény és a díjmarketing és kommunikációs munkáját Freund-Hernády Zita tartja kézben, ő tartja a kapcsolatot a pályázókkal is. A beérkezett pályaművek megtekinthetők a www.afenymestere.hu oldalon, a pályázat várhatóan 2018 végén újra kiírásra kerül.

A díjak is jelzik, hogy nagyon sok irányba nyitott ez a megmérettetés, amely egyszerre szépsége és nehézsége is a Fény Mestere felvetésnek. A sokszínűség a zsűri összetételében is leképezésre került, abban színházi és építészeti világítástervezők mellett építész, média és kommunikációs szakember és az előző évi nyertes is helyet kap. Jelen cikk írójaként fontos jelezni, hogy a zsűri munkájában az utóbbi két évben részt vettem, 2017-ben a zsűri elnökeként irányítottam a munkát, és a még meglévő útkeresések ellenére a témát és a díjat is fontosnak gondolom. Az idei évben a zsűri további tagjai Bányai Tamás világítástervező, az első Nívódíj győztese, Csontos Balázs, a Vígszínház világítástervezője és világítási felügyelője, Kádár Bálint, a KÉK Alapítvány elnöke, Timóczki-Nagy Márton, a 2017-es Nívódíjat megnyerő Healium Decoration képviselője voltak, elnöke Haász Ferenc világítástervező, a Madebylight tervezői közösség alapítója.

A díj kapcsán két világítástervezőt, a zsűri két tagját kértem fel beszélgetésre (lásd az Utóirat rovatban – a szerk.), mert maga a zsűrizés folyamata sokféle tudás



MARKÓ ANDRÁS, NÉMETH TAMÁS, KÉRY BALÁZS, TURI ÁDÁM, ZENGŐVÁRI BÉLA: RIPPL LÁMPA
KAPOSVÁR VASÚTÁLLOMÁS MŰEMLÉKI HELYREÁLLÍTÁSÁNAK EGYEDI LÁMPÁI



ARTERIA INDUSTRIAL (SZABÓ ÁKOS ÉS SZABÓ SÁRA); BARNAMEZŐS KINCS: A WITTENBERGI ARMATÚRA

szintetizálására és ütközésére adott lehetőséget, ettől vált izgalmassá, érdekessé. Két olyan tervezőt szólaltat meg, akiknek gondolataiból és tapasztalataiból meggyőződésem szerint árnyalt kép alakul ki azokról a kérdésekről (problémákról és eredményekről egyaránt), amely foglalkoztatja a szakmát. Kommunikációs szakértőként és az épített környezet hatásmechanizmusaiával foglalkozó kutatóként is úgy gondolom, hogy a fényvel kapcsolatos különböző szándékok integrálása fontos új tudásokhoz vezet, jótékonyan alakítja azokat a gondolatokat, amelyek kissé ködösen, gyakran akár tévesen gomolyognak az emberekben.

FROM ANOTHER PERSPECTIVE MASTER OF LIGHT AWARD 2017

In 2015, which was the Year of Light, professionals specialized in lighting technology made the decision to start a new award. Since then, the contest has been organized three times with great success. The initiative was realized by Lisys Project. Besides the main award with the title Master of Light several other recognitions sponsored by professional associations have been awarded to young professionals, designers, as well as to excellent solutions of lighting technologies applied in interior architecture. When assessing the entries submitted for the contest the jury had several basic principles of priority that reflect how different viewpoints, reasons, arguments and know-how they have that may clash with one another.

RÉGI-ÚJ MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET

A Fény Mestere – Master of Light 2017 pályázat eredménye

A Fény Mestere 2017 díj: Mátrai Erik (Porticus)

A szakmai zsűri dicséretében részesült pályaművek:

- Arteria Industrial: Szabó Ákos és Szabó Sára (Barnamezős kincs: A wittenbergi armatúra)
- Csiszár Mátyás, Kalászi Zoltán, Tóth Bálint (Circle Pier Fényinstalláció)
- MeetLab: Wolkensdorfer Mátyás, Dankó Barna, Belkovits László (Laser Facade Games 1.0 – Tron)

Fénytechnikai-tervezés megosztott különdíj:

- Kulcsár Zoltán és Tóth Petra (Nemzeti Közszerződési Egyetem, Oktatási Épület Fogadóter kialakítása)
- Markó András, Németh Tamás, Kéry Balázs, Turi Ádám és Zengővári Béla (Rippl lámpa – Kaposvár Vasútállomás Műemléki helyreállításának egyedi lámpái)

Borz Kovács Sándor különdíj:

- Markó András, Németh Tamás, Kéry Balázs, Turi Ádám és Zengővári Béla (Rippl lámpa – Kaposvár Vasútállomás Műemléki helyreállításának egyedi lámpái)

Bedécs Sándor különdíj:

- Kulcsár Zoltán és Tóth Petra (Nemzeti Közszerződési Egyetem, Oktatási Épület Fogadóter kialakítása)

Provim Mesterdíj:

- Arteria Industrial: Szabó Ákos és Szabó Sára (Barnamezős kincs: A wittenbergi armatúra)